Ar euro ir naftos pigimas išjudins Lietuvos ekonomiką?

Gitanas Nausėda
SEB banko prezidento patarėjas
2015 m. vasario 26 d.

SEB

Euro zonos ekonomika mėgina vytis JAV, tačiau daro tai švininėmis kojomis

Metinis realaus BVP pokytis (proc.)

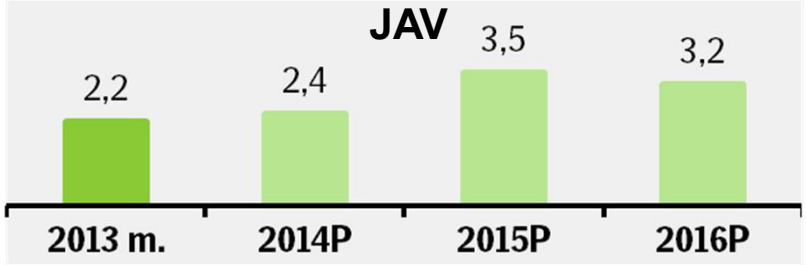

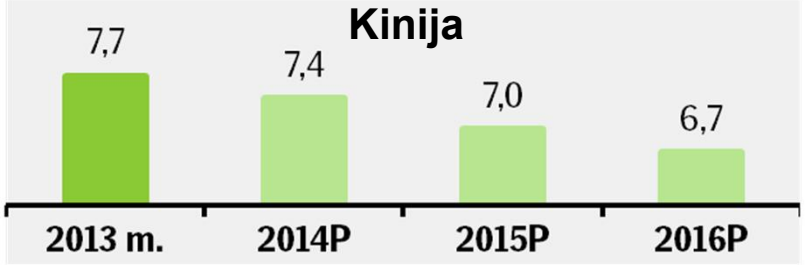

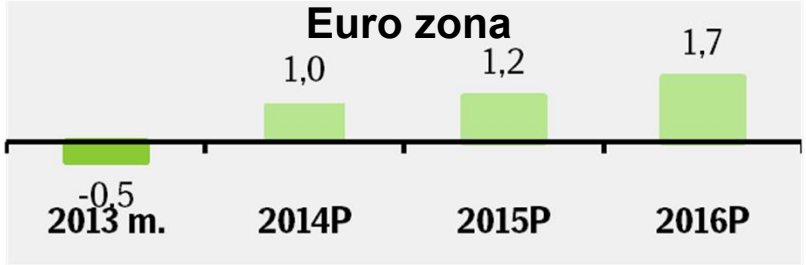

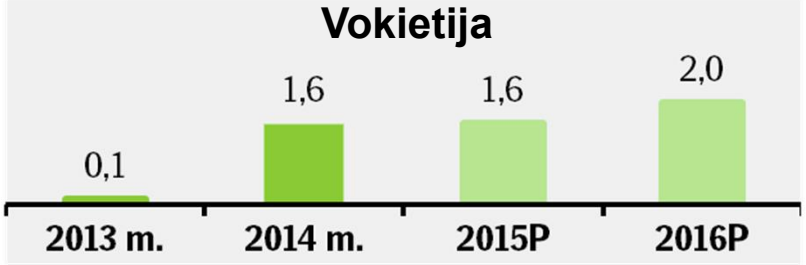

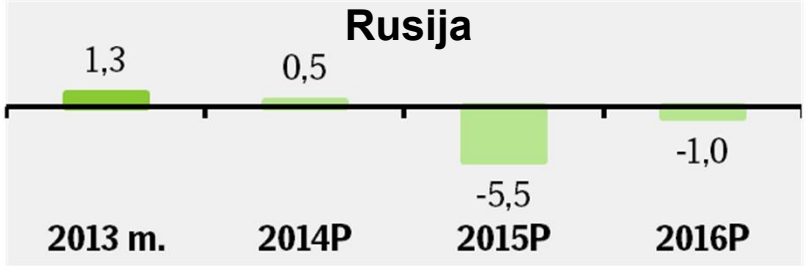

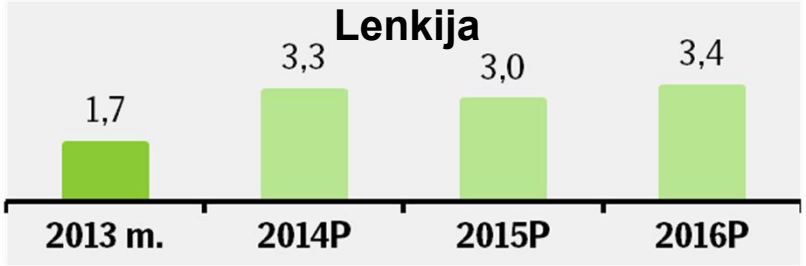

Šaltinis SEB.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Keletas priežasčių, kodėl Europos Sąjunga negalėjo atsigauti taip sparčiai kaip JAV (1)

- Europos **darbo rinka kur kas labiau „užreguliuota“**
- Europos verslo **imlumas inovacijoms** yra mažesnis negu JAV
- Ekonomikos atsigavimo laikotarpiu **euras buvo pervertintas** JAV dolerio atžvilgiu pagal perkamosios galios paritetą, todėl stabdė eksportą
- JAV ekonomika yra santykinai **uždaresnė**, t. y. mažiau priklauso nuo kitų rinkų

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Keletas priežasčių, kodėl Europos Sąjunga negalėjo atsigauti taip sparčiai kaip JAV (2)

- **Europos skolų krizė.** Pasitikėjimą finansų rinkose reikėjo atstatinėti griežta fiskaline politika, kuri nesibaigė ir šiandien.

- **Lėta pinigų politikos reakcija ir nenuoseklumas.** Fed'as ėmėsi bazinių palūkanų normų mažinimo kur kas anksčiau, o ECB sugebėjo 2011 m. įgyvendinti du visiškai nelogiškus palūkanų normų didinimo žingsnius.

- **Kiekybinis skatinimas** JAV jau baigėsi, o Europoje tik prasideda

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Nulinės ECB palūkanų normos paskolų paklausos negarantuoja, todėl nuspręsta ją didinti kiekybinio skatinimo politikos pagalba

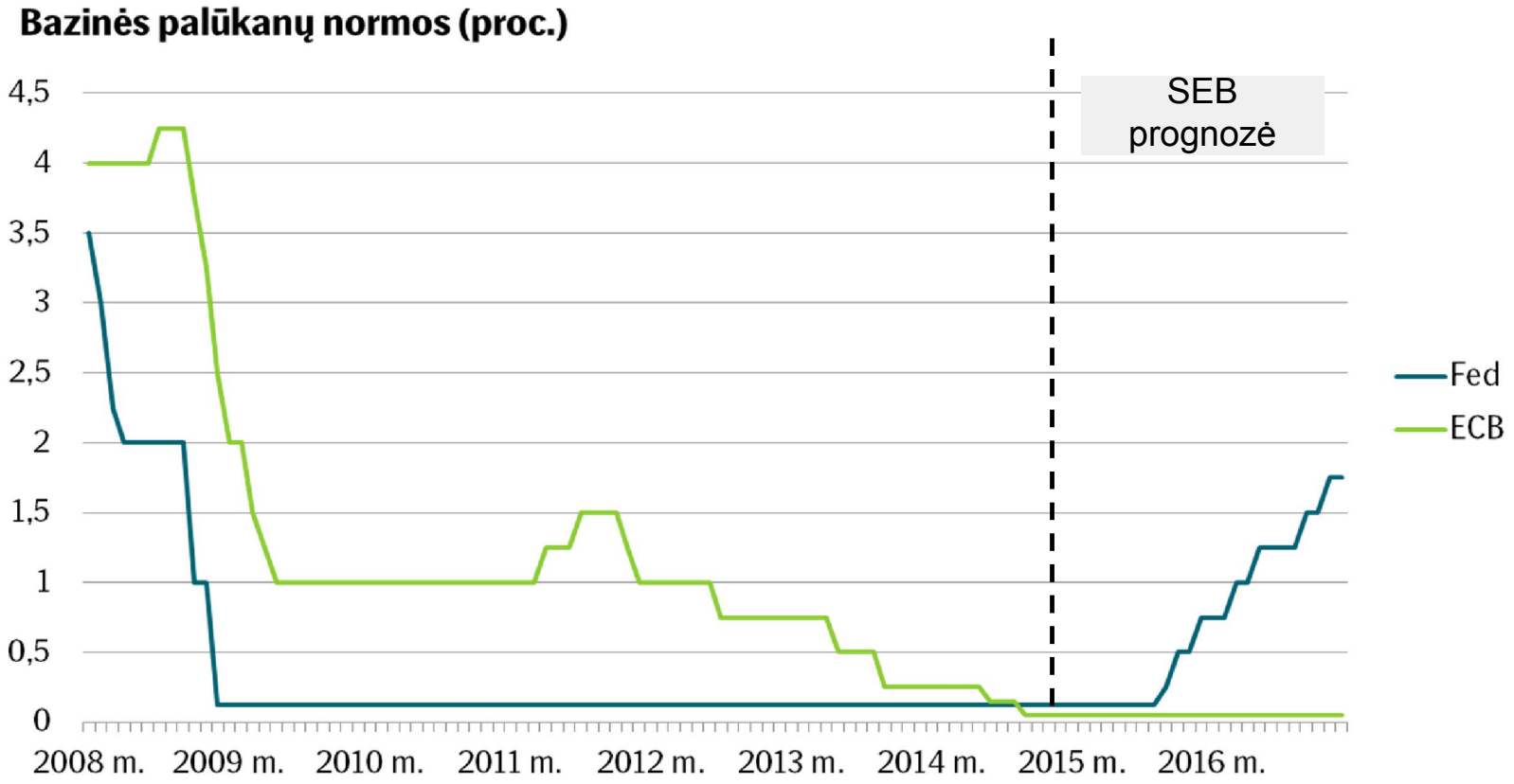

Šaltinis: ECB, Fed, SEB prognozės.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Paskolų „apetitas“ euro zonoje atgyja labai pamažu

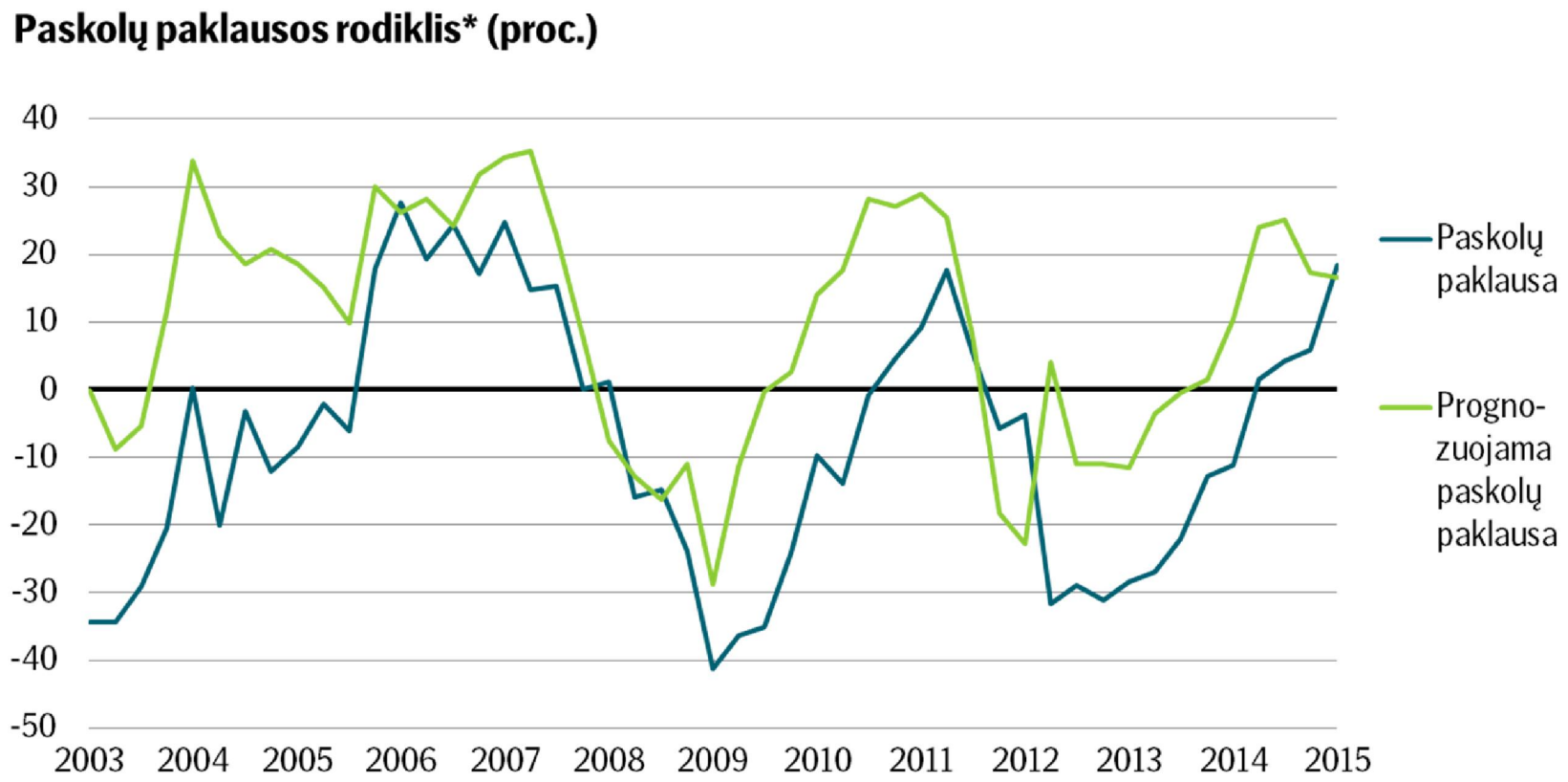

* Eur o zonos bankų, kurie atsakė, jog paskolų paklausa padidėjo (padidės), ir bankų, kurie atsakė, jog paskolų paklausa sumažėjo (sumažės) dalies skirtumas.

Šaltinis: *Macrobond*, ECB Lending Survey.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Prognozuojami 2015–2016 m. JAV dolerio ir euro palūkanų normų spragos pokyčiai palaikys aukštą dolerio kursą euro atžvilgiu

JAV dolerio ir euro palūkanų normų spraga (proc. punktais)

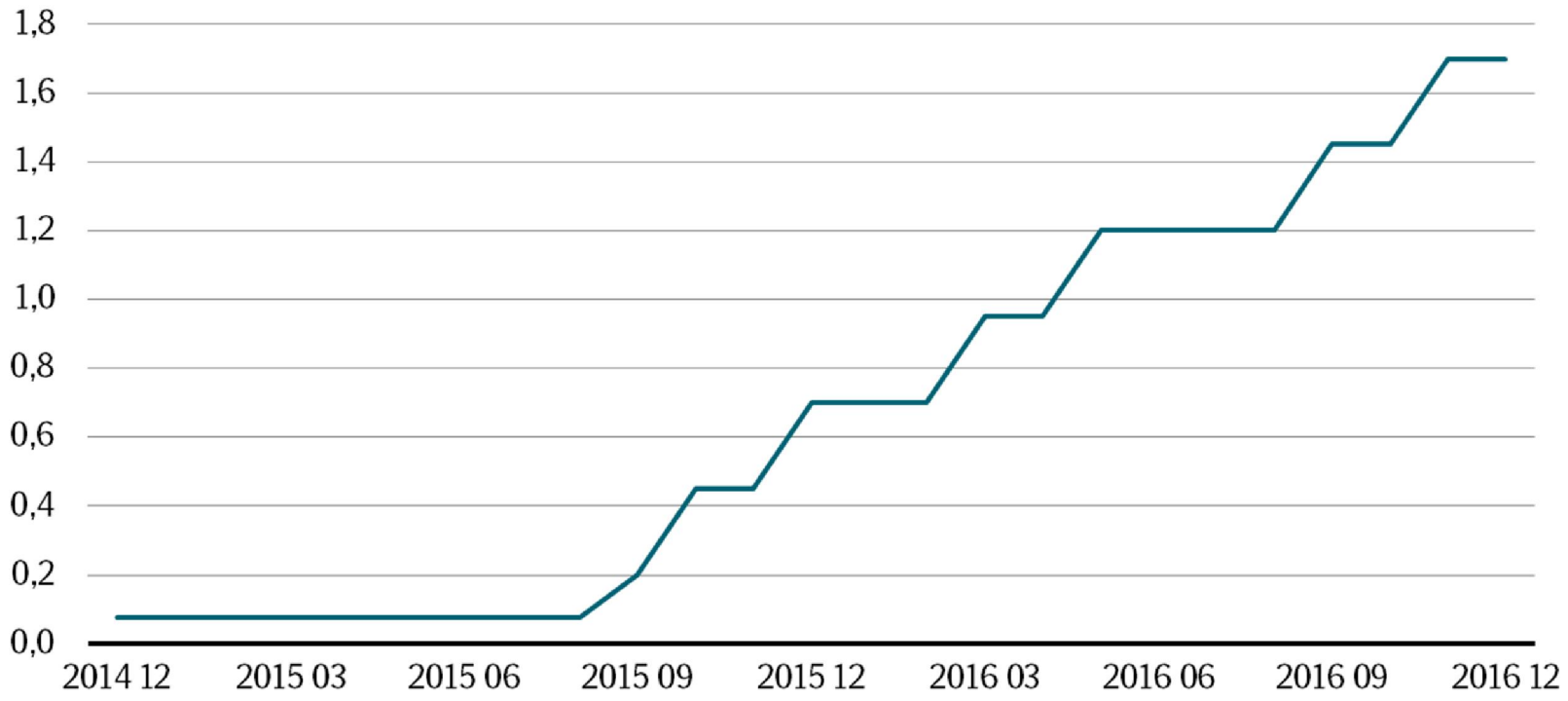

Šaltinis SEB.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Naftos kainos smukimas kirto rubliui smarkiau nei per globalinę finansų krizę, tačiau 1998 m. rublio devalvacija buvo daug ryškesnė

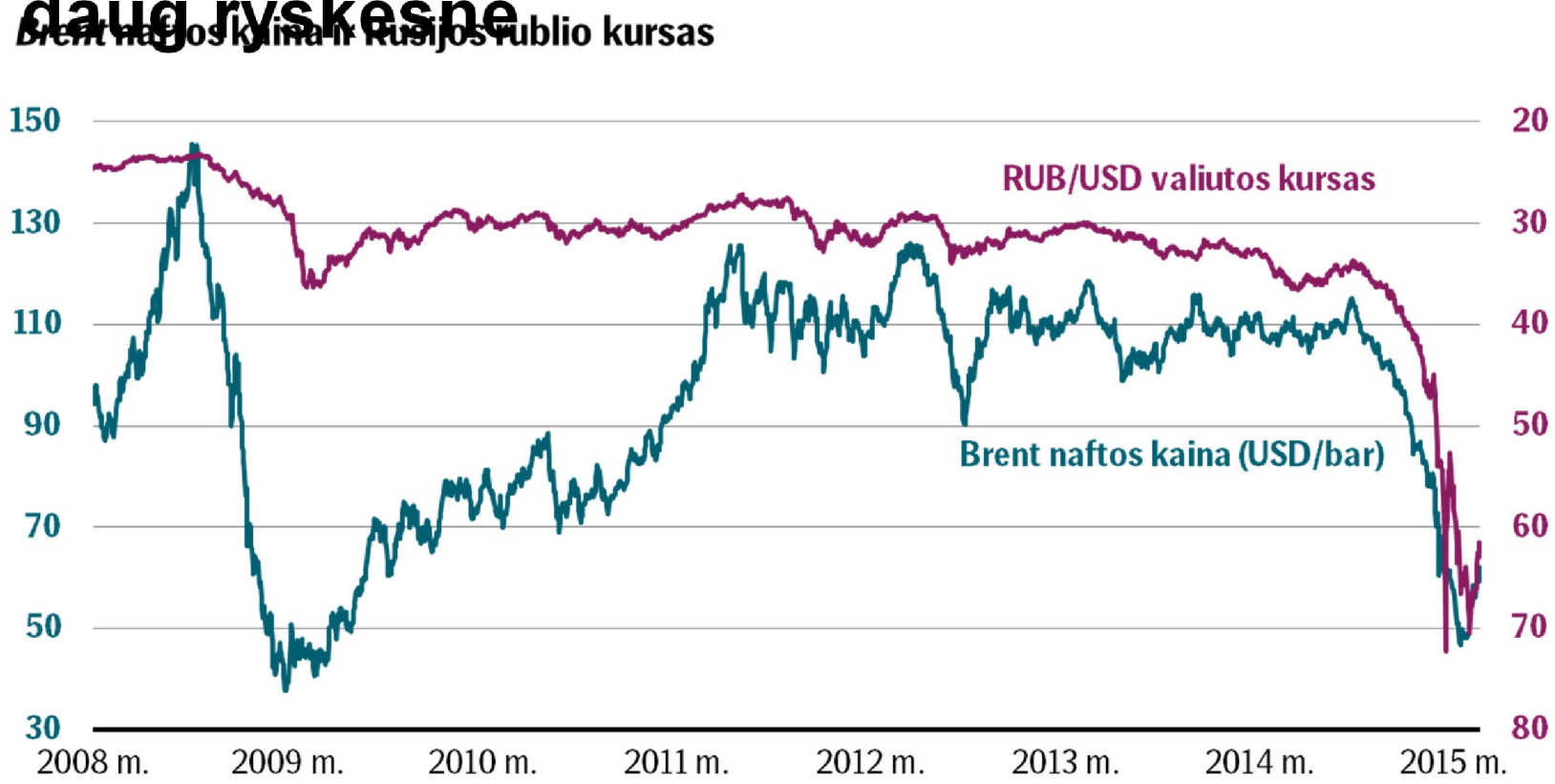

Šaltinis *Macrobond*.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Lietuvos BVP prognozės – gana šviesios ne itin maloniame geopolitiniame kontekste

Metinis Lietuvos realaus BVP pokytis (pašalinus sezono ir darbo dienų įtaką, proc.)

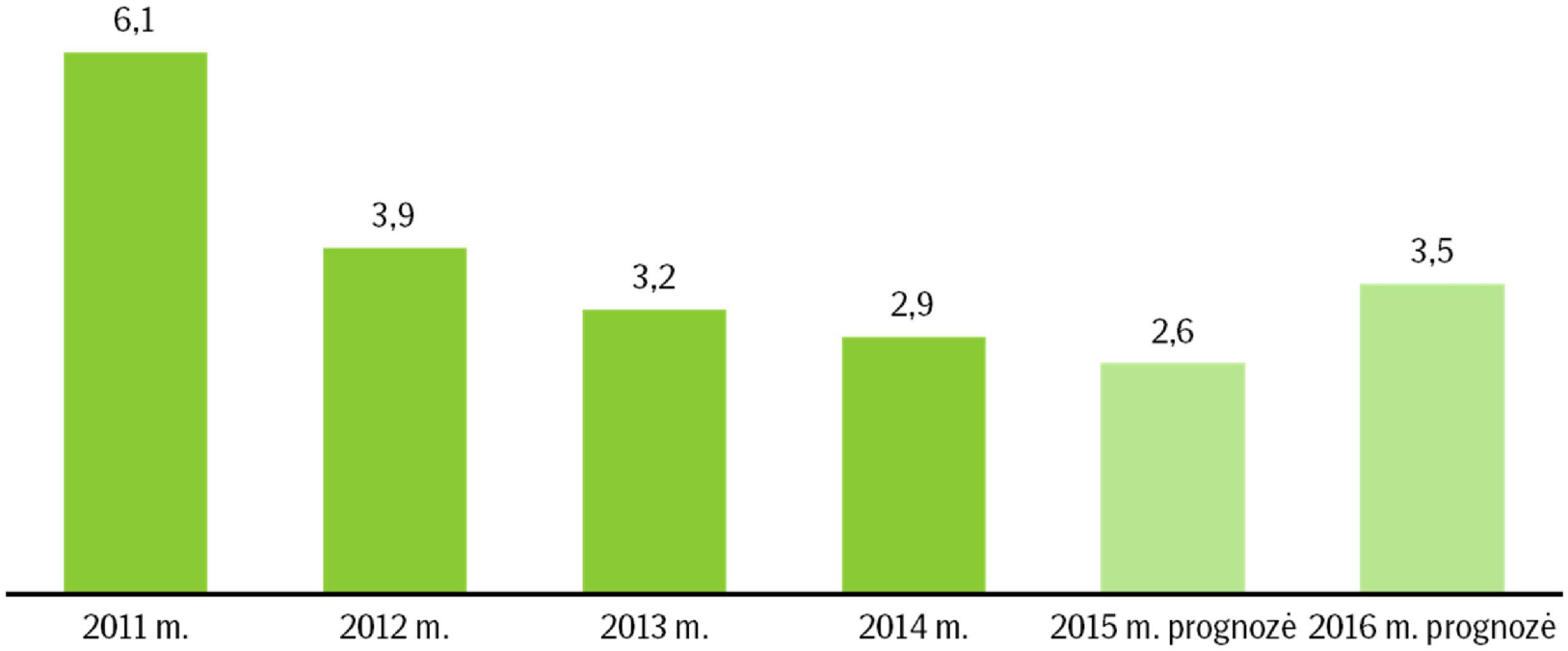

Šaltinis: Statistikos departamentas, SEB banko prognozės.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Pagrindinės priežastys, kodėl 2015 m. iš mūsų ekonomikos negalima tikėtis dar daugiau

- Vangus ir amorfiškas euro zonos atsigavimas
- Recesija Rusijoje
- „Lango“ į trečiąsias šalis prakirtimo naudos ir sunkumai
- Vidaus rinkos lūkesčių blogėjimas

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Praėjusiais metais BVP augimą daugiausia lėmė vidaus paklausos veiksnys

Metinis BVP pokytis 2014 m. I-III ketv. (proc.)

Išlaidų metodu

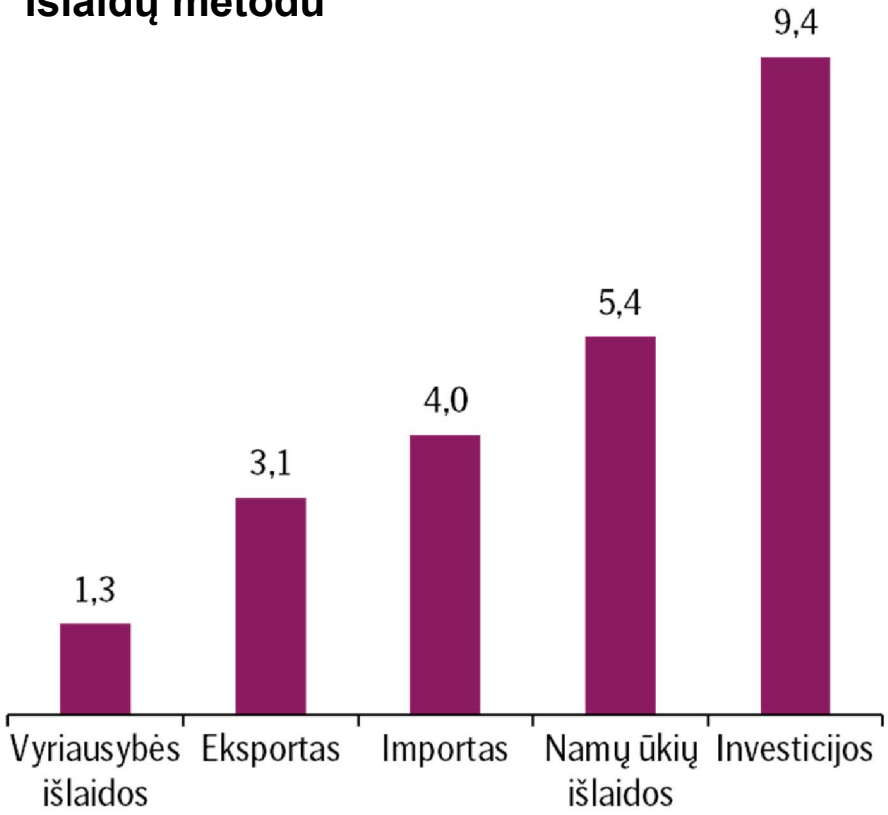

Gamybos metodu

Šaltinis Statistikos departamentas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Euro silpnėjimo įtaka Lietuvos eksporto konkurencingumui yra tiesioginė ir netiesioginė

- Gerėja mūsų šalies prekių konkurencingumas dolerio zonos rinkose (JAV, Kinija, Honkongas, Vidurinieji Rytai ir pan.)

- Stiprėja svarbių Lietuvos eksporto partnerių (Vokietijos ir kt.) eksporto potencialas dolerio zonos rinkose, todėl galima daugiau tikėtis iš tarpusavio prekybos

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Dėl valiutos kurso ir infliacijos pokyčių Lietuvai vis parankiau eksportuoti savo prekes į JAV, Kiniją ir Artimuosius Rytus

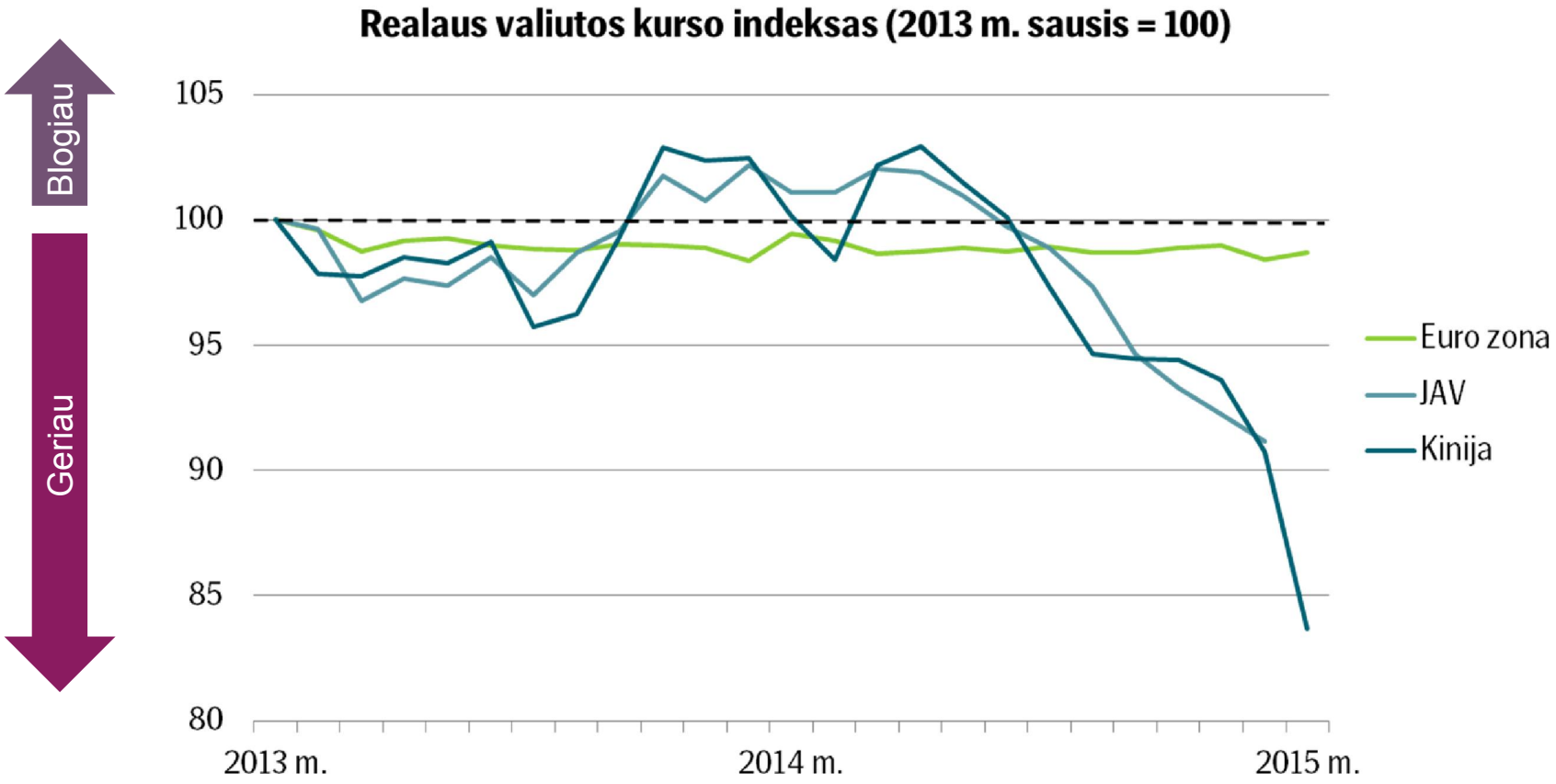

Šaltinis: *Macrobond*, SEB banko skaičiavimai.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Nepaisant visų negandų, Rusija kol kas išlieka svarbiausia Lietuvos eksporto partnere

Eksportas 2014 m.

Svarbiausios rinkos (proc. viso eksporto)

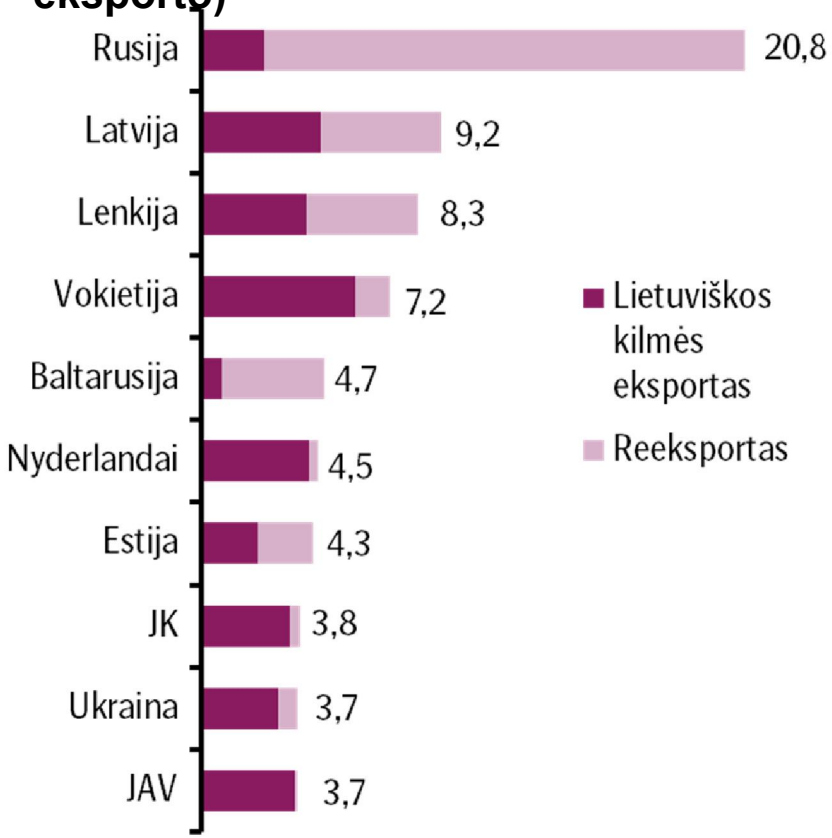

Metinis pokytis (proc.)

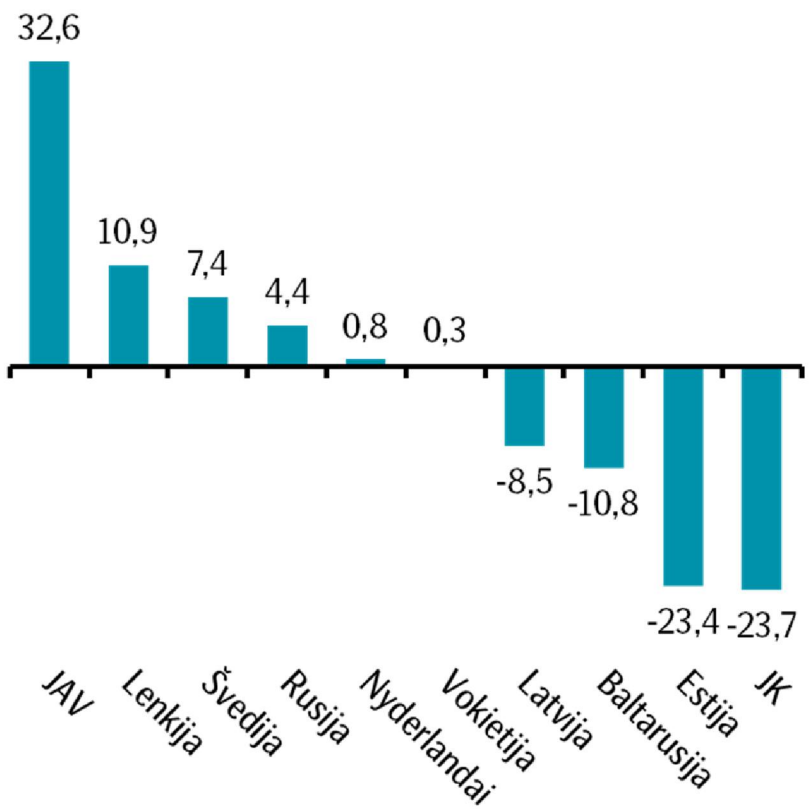

Šaltinis Statistikos departamentas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Didžiausios neigiamos įtakos eksportui 2014 m. turėjo ne Rusijos sankcijos, o *Orlen Lietuva* sunkumai

Eksportas 2014 m.

Svarbiausios prekės (proc. viso eksporto)

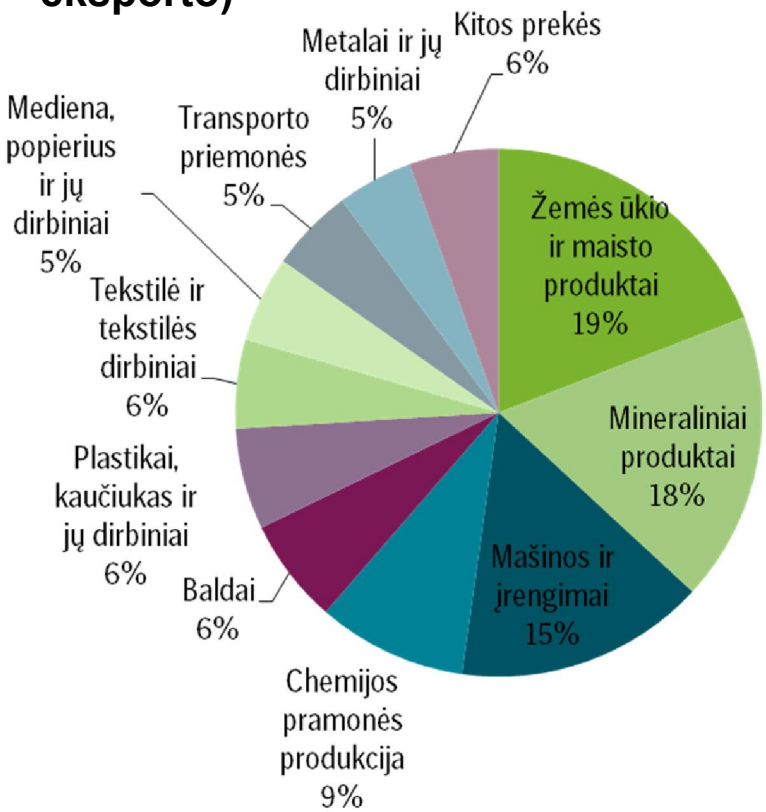

Įtaka eksporto augimo tempui (proc. punktai)

Mašinos ir įrengimai	+3,4
Chemijos pramonės produkcija	+1,1
Kitos prekės	+2,0
Žemės ūkio ir maisto produktai	-0,1
Transporto priemonės	-1,1
Naftos produktai	-5,7
Iš viso	-0,6

Šaltinis Statistikos departamentas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Garantijų dėl vidaus rinkos plėtros ateinančiais metais nėra

- Įvedus eurą vidaus rinka pasiduos lūkuriavimo nuotaikai, stebėdama kaip keičiasi situacija
- Pesimizmą vidaus rinkoje skatintų ir nuviliantys šalies eksporto rezultatai (eliminavus *Orlen Lietuva* įtaką)
- Dėl geopolitinės rizikos ir euro įvedimo keisis vartojimo ir taupymo preferencijos, gali laikinai sumažėti ne pirmojo būtinumo prekių paklausa

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Pastaruoju metu nedarbo lygį smarkiai mėto į šonus sezoniniai svyravimai, tačiau jo mažėjimo tendencija išlieka

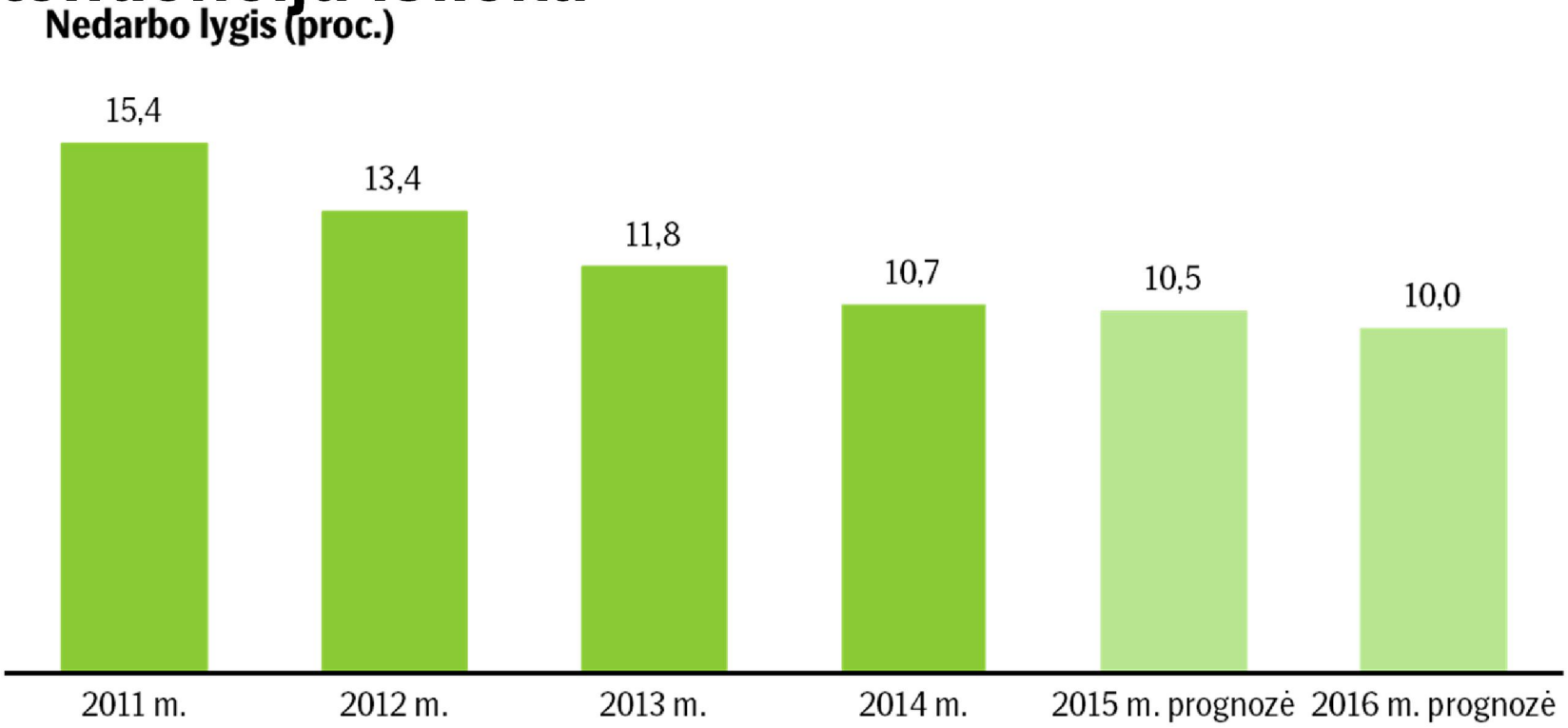

Šaltinis: Statistikos departamentas, SEB banko prognozės.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Nedramatizuojame darbo užmokesčio augimo prognozės, tačiau atlyginimų kėlimo ne kertiniams darbuotojams perspektyva tampa miglota

- Infliacijos nebuvimas išmuša iš darbuotojų rankų argumentą reikalauti kelti algas pinigų perkamosios galios mažėjimui kompensuoti

Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio metinis pokytis (IV ketv., be IĮ, proc.)

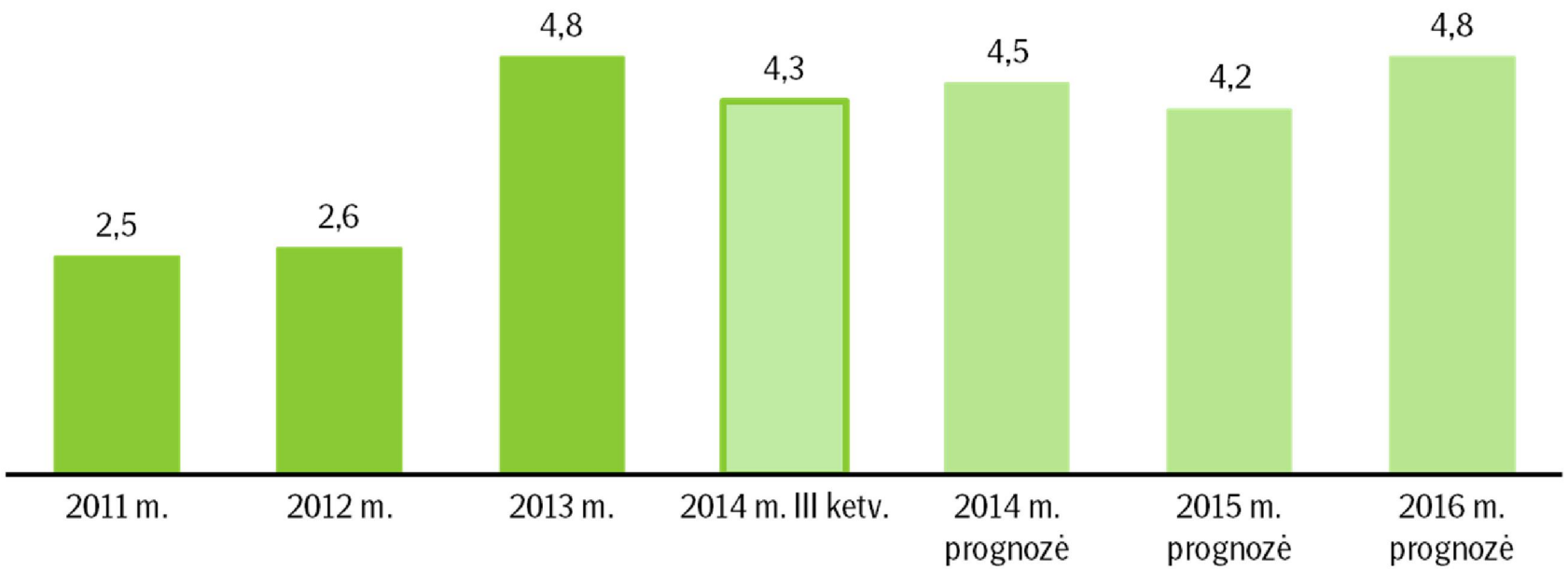

Šaltinis: Statistikos departamentas, SEB banko prognozės.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Spaudimą kelti minimalią mėnesio algą Lietuvoje stiprina kaimyninių valstybių MMA politika

MMA 2014 m. ir 2015 m. pabaigoje (eurais)

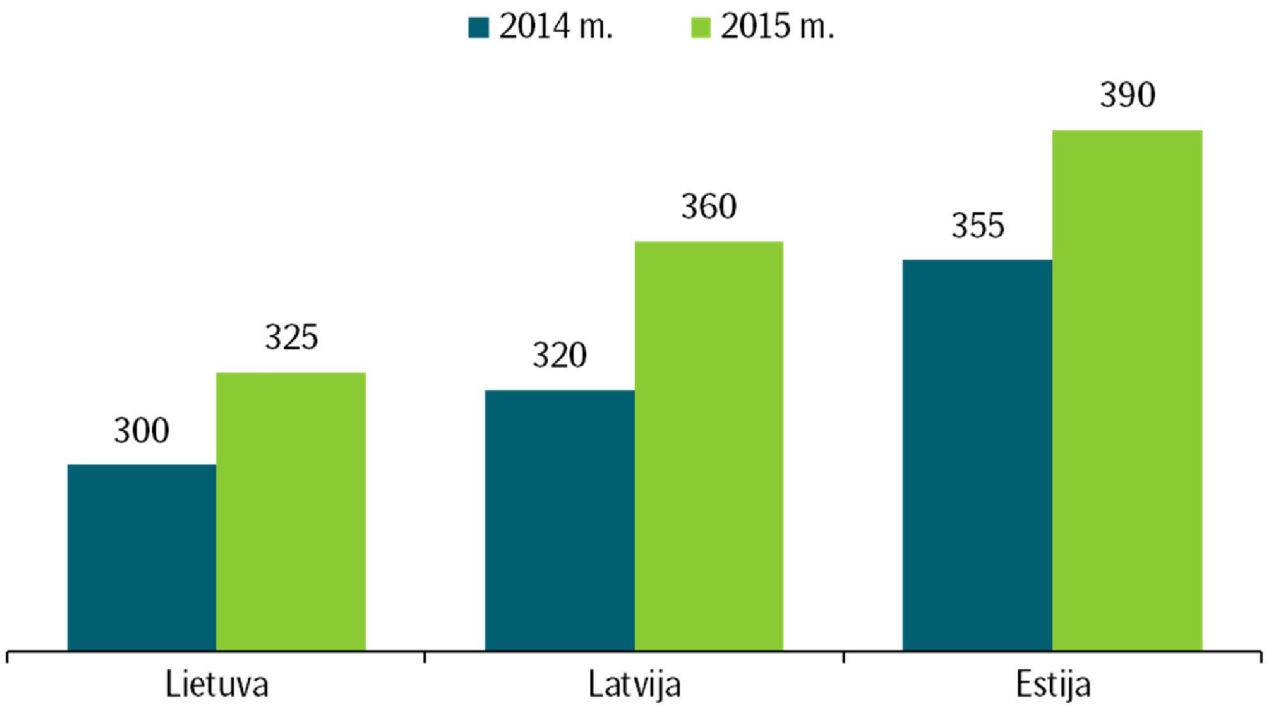

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Infliacijos prognozės pagrįstos prielaida, kad naftos kainos stabilizuosis ties 60–70 dol. už barelį lygiu, tačiau neatmestina ir jų nugarmėjimo versija

Vidutinė metinė SVKI* infliacija (proc.)

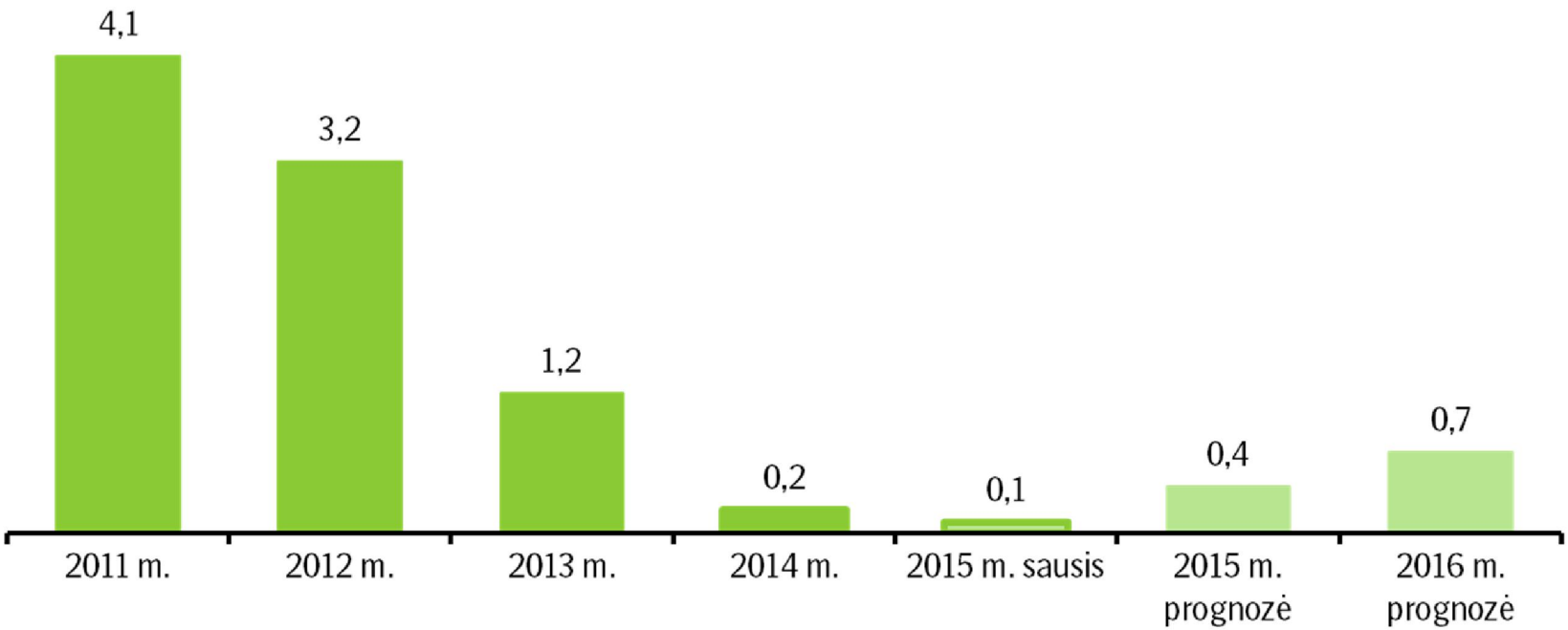

* SVKI – suderintas vartotojų kainų indeksas.

Šaltinis: Statistikos departamentas, SEB banko prognozės.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Euro kurso mažėjimas gali paskatinti energetinių žaliavų infliaciją

- Kol kas pasaulinės naftos kurios yra tokio žemo lygio, kad valiutos kurso veiksnys jų atžvilgiu laikytinas antriniu ar net šalutiniu
- Energetinių išteklių kainoms grįžus į augimo kelią, euro silpnėjimas gali tapti sustiprinančiu šią tendenciją veiksniu

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Kol kas dolerio stiprėjimas tik labai nedaug amortizavo naftos kainos smukimą

***Brent* naftos kainos pokytis, palyginti su viršūne 2014 m. birželio 23 d. (proc.)**

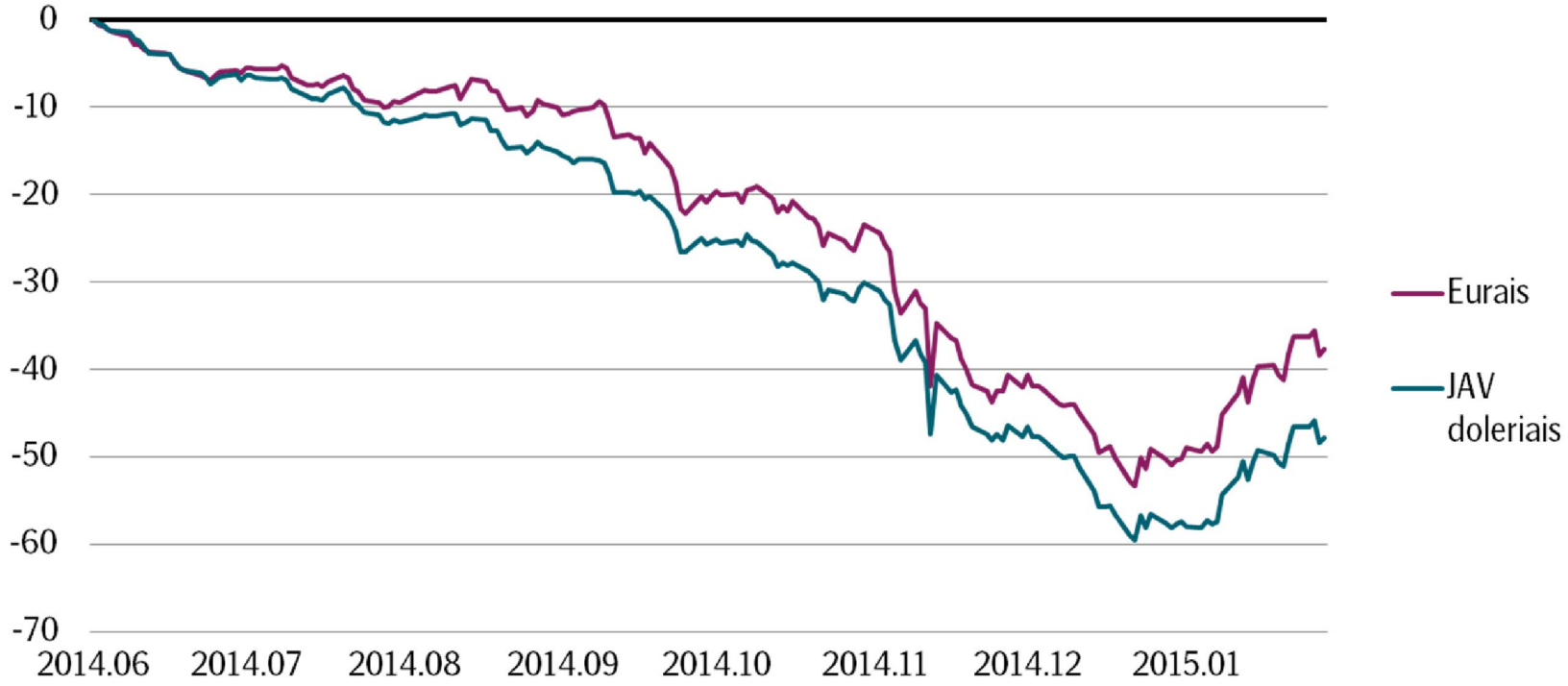

Šaltinis: Lietuvos bankas, SEB banko skaičiavimai.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Geopolitinė įtampa ir euro neapibrėžtumas varžo ir skolinimąsi

- Skirtingai negu JAV, Europos Sąjungoje verslo ir namų ūkių balansų „išvalymas“ nuo finansinių įsipareigojimų tik įsibėgėjo

- Esant aktyviai paskolų amortizacijai (grąžinimui), naujo kreditavimo užmojo nepakanka paskolų portfeliui sparčiai auginti

- Neapibrėžtumo akivaizdoje įmonės ir gyventojai stengiasi kaupti rezervus, o skolinimasis būtų tokios politikos priešingybė

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Paskolų portfelio proveržio nebus nei šiais, nei 2016 metais

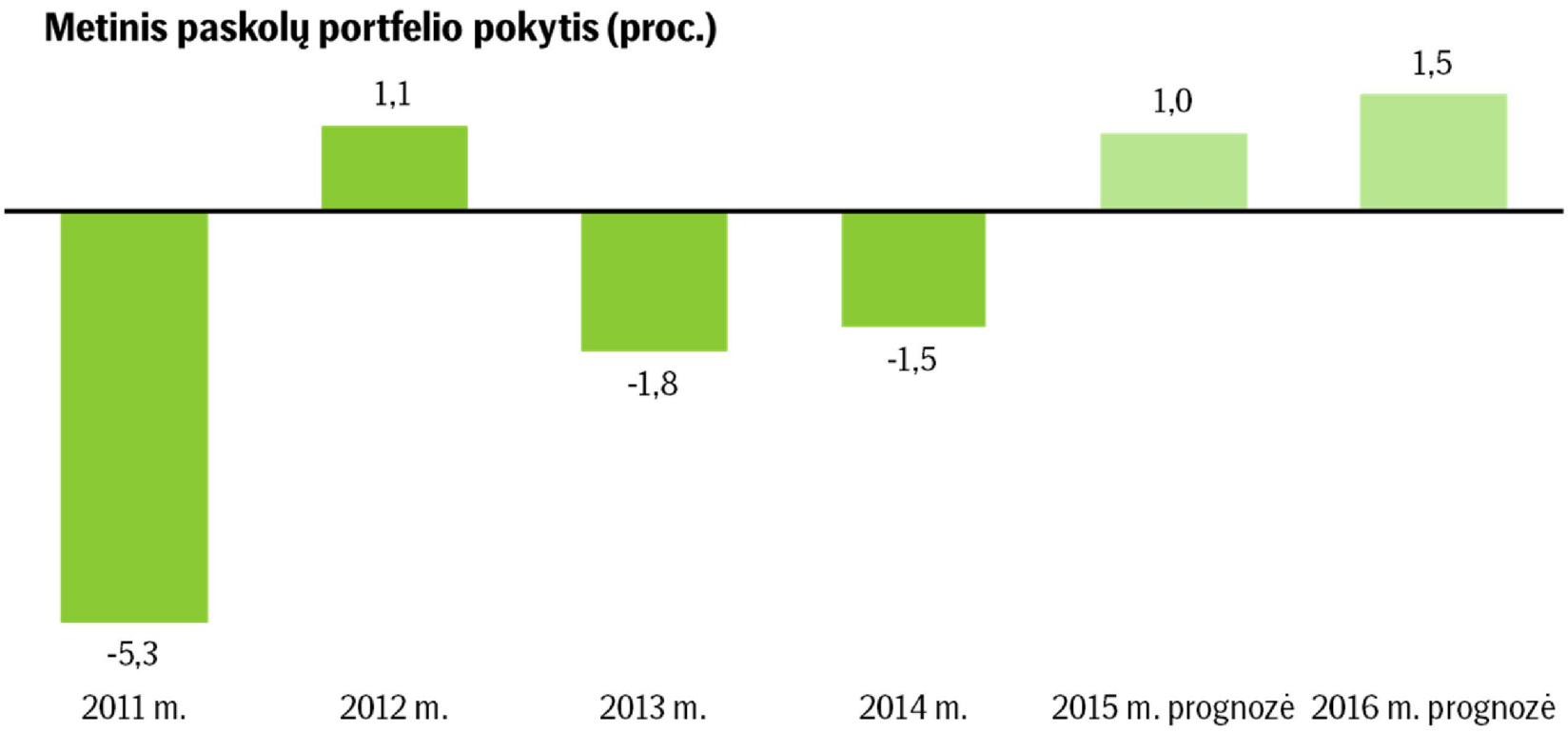

Šaltinis: Lietuvos bankas, SEB banko prognozės.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Nekilnojamojo turto rinka: Talino kainos priartėjo prie 2007 m. maksimumo, tuo tarpu Rygos ir Vilniaus dar laukia tolimas kelias

Vidutinė butų kaina (Eur/kv. m)

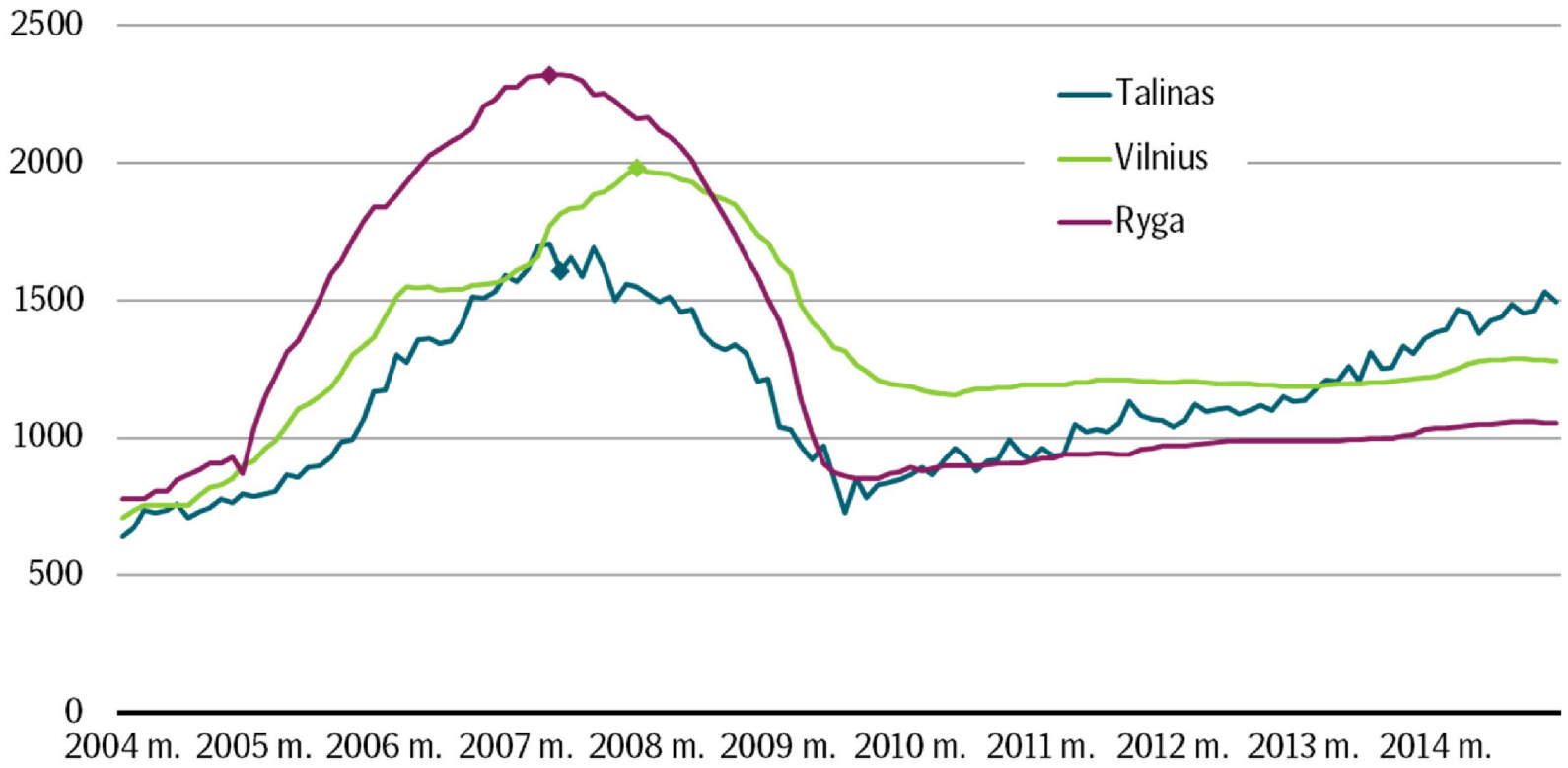

Šaltinis UAB „Ober-Haus“ nekilnojamasis turtas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Ačiū už dėmesį!